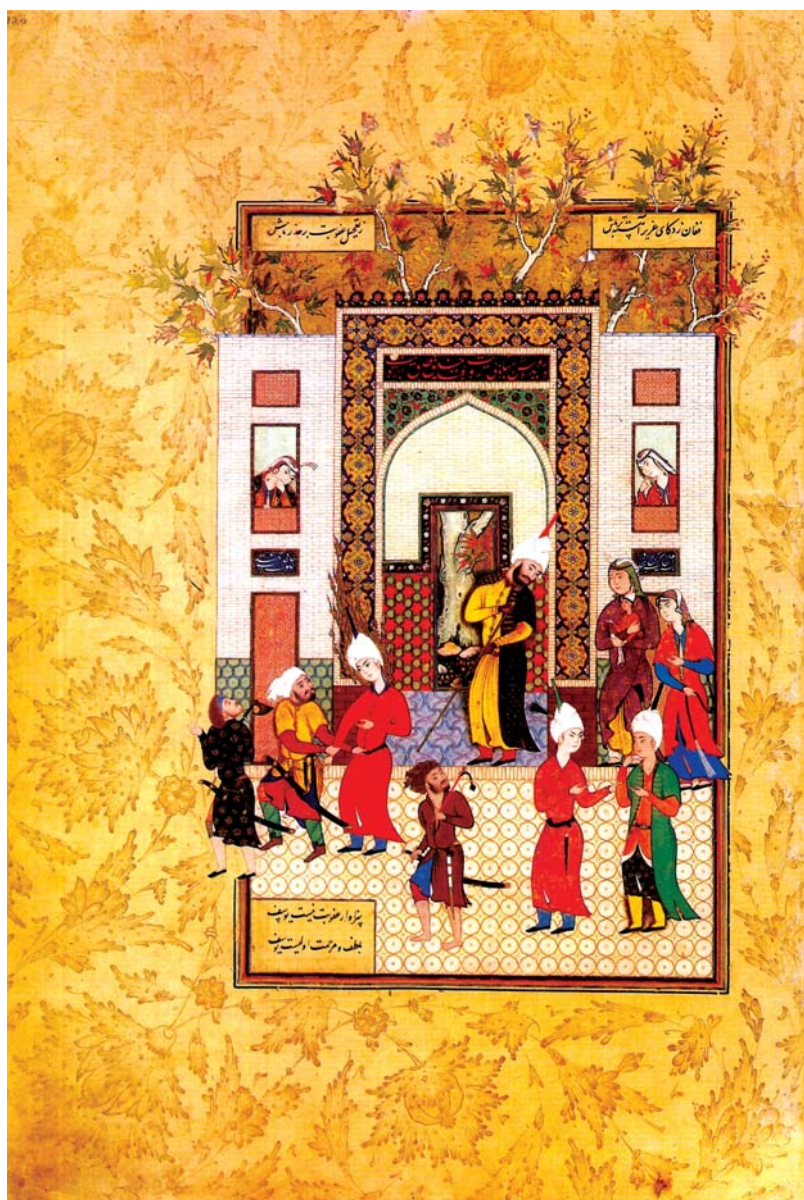

معرفی و تحلیل نقوش ابنیه در
نگارهای منظومه یوسف و زلیخا
از نسخه هفتاورنگ جامی مکتب
مشهد

نگاره حضرتیوسف و زلیخا (ع) و برپایی
چشم باشکوه عروسی، ماخذ: شرو
سیمپسون، ۱۳۸۲، ص ۴۸

معرفی و تحلیل نقوش ابنیه در نگاره‌های منظومه یوسف و زلیخا از نسخه هفت اورنگ جامی مکتب مشهد*

الهام آذر جهان یار** * خشیار قاضی زاده زاد

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۱/۱۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۶/۷/۱۷

چکیده

نسخه هفت اورنگ جامی در گالری فریر واشنگتن وجود دارد و شامل هفت منظومه است. یکی از این منظومه‌ها، منظومه یوسف و زلیخاست که ۶ مجلس از این داستان مصور شده است. با توجه به تنوع و گستردگی نقوش روی ابنیه نگاره‌های منظومه یوسف و زلیخا، لزوم شناسایی و دسته بندی این نقوش احساس شد تا برای علاقمندان و پژوهشگران آینده مورد استفاده قرار گیرد. هدف پژوهش حاضر شناسایی و معرفی انواع نقوش روی ابنیه نگاره‌های منظومه یوسف و زلیخا از نسخه هفت اورنگ جامی گالری فریر واشنگتن، مکتب مشهد است و درصدد است نقوش به کار رفته روی بناها را از لحاظ هماهنگی و ارتباط در نوع و نحوه قرارگیری در کنار هم در فضای کلی روی بنای هر نگاره مورد بررسی قرار دهد. به همین سبب در این پژوهش، انواع نقوش روی بناهای نگاره منظومه یوسف و زلیخا از نسخه هفت اورنگ جامی مورد بررسی قرار گرفته و به تفصیل توضیح داده شده است. این تحقیق شامل سوالات زیر است:

- ۱- نقوش به کار رفته در ابنیه‌های منظومه یوسف و زلیخا نسخه هفت اورنگ جامی مکتب مشهد از کنار هم قرار گرفتن و تکرار چه نقوشی بوجود آمده اند؟
 - ۲- در ترکیبات به کار رفته در نقوش ابنیه‌های منظومه یوسف و زلیخا نسخه هفت اورنگ جامی چه عواملی باعث ایجاد هماهنگی در فضای کلی اثر شده است؟
- روش تحقیق این مقاله توصیفی-تحلیلی و شیوه جمع آوری اطلاعات کتابخانه‌ای است. نتایج بررسی حاکی از این است که نگارگران، در منظومه یوسف و زلیخا برای تزئین بناها از کنار هم قرار گرفتن و تکرار نقوش متنوع واقع‌گرا و انتزاعی بهره برده‌اند و این نقوش را به کمک عامل رنگ به گونه‌ای کنار هم قرار داده‌اند که با وجود اندازه های متنوع آنها باهم هماهنگ و متناسب شده‌اند.

واژگان کلیدی

هفت اورنگ، مکتب مشهد، منظومه یوسف و زلیخا، نقش.

* این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد آذر جهان یار با عنوان «معرفی انواع نقوش به کار رفته در عمارت‌های نسخه هفت اورنگ جامی مکتب مشهد» به راهنمایی آقای دکتر خشیار قاضی زاده است.

Email: azar1788@gmail.com

Email: khashayarghazizadeh@yahoo.com

** کارشناس ارشد صنایع دستی دانشگاه سوره، شهر تهران، استان تهران

*** استادیار دانشگاه شاهد، شهر تهران، استان تهران